

PER E-MAIL

20 juni 2021

Helmich Interim & Advies
T.a.v. Willemijn Helmich
Dorpsstraat 25
Hummelo

Geachte Mevrouw Willemijn Helmich

Betreft Internetconsultatie “Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming”

1. Bedankt voor de mogelijkheid tot het geven van een reactie op het “Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming”. Wij zijn inmiddels een beetje allergisch geworden van de vraag om expliciet “de positieve aspecten” van rapporten te moeten benoemen. Indien wij onze achterban vragen om hun mening te geven, dan beperken wij hun niet tot het uitsluitend vermelden van de ons welgevallige feedback. Slechte heelmeesters maken stinkende wonden.
2. Het voorliggende “Toekomstscenario” leest als een grote afleidingsmanoeuvre voor decennia van falend jeugdzorgbeleid. Gemeenten worstelen nog steeds met “de transitie” als gevolg van de decentralisatie in 2015, en lijken elke controle over jeugdzorg al lang te zijn verloren, terwijl de bedrijfscultuur bij de Ketenpartners, als gevolg van de doorgeslagen marktwerking, is verziekt door hun verdienmodel. Onder deze omstandigheden is het niet verstandig om een grote ‘operatie’ uit te voeren op deze doodzieke patiënt. Bij het nadenken over een Toekomstscenario moet je normaliter ongeremd durven dromen over de ideale situatie, maar onder de huidige situatie doen we er goed aan om eerst de meest urgente pijnpunten van het huidige systeem te repareren en de patiënt te stabiliseren.

Geen luchtkastelen die fata morganas blijken te zijn

3. Het toekomstscenario gaat uit van “vier basisprincipes”¹¹, maar die staan allemaal haaks op de thans in de bedrijfscultuur van de Ketenpartners verankerde praktijk. Het gaat decennia duren alvorens deze basisprincipes door de betrokken instellingen zullen worden omarmd. Ouders en jeugdigen kunnen daar niet op wachten.
4. Als je gevraagd wordt om na te denken over een toekomstperspectief, dan zal dat toch ten minste gericht moeten zijn op een verbetering van het bestaande systeem. Daartoe is vereist dat je duidelijk voor ogen hebt wat suboptimaal is en wat verbetering behoeft. Het Toekomstscenario is weliswaar doorspekt met mooie kreten (“duurzame resultaten”, “lerende cultuur”, “laagdrempelig”, “lokale infrastructuur”, “Checks and balances”, “Kennisdeling en anders werken”, een “bredere transformatie binnen het sociaal domein”), maar een inventarisatie (laat staan een analyse) van de op te lossen problemen ontbreekt volledig. Wat zijn de redenen waarom we vernieuwing nodig hebben? Welke problemen behoeven een onmiddellijke oplossing? Dit manco is een goede reflectie van de huidige bedrijfscultuur: een voortdurende oproep om uitsluitend “goede voorbeelden” te noemen, en een verbod op het benoemen van pijnpunten: struisvogelpolitiek.
5. Ook worden door het toekomstscenario vele open deuren ingetrapt. Zo vinden de opstellers het klaarblijkelijk vermeldenswaardig, dat “bij het opstellen van het toekomstscenario ook de internationale verdragen als richtsnoer [zijn] gebruikt,” Staan de internationale verdragen dan niet sowieso boven de nationale wet, en moeten deze dan sowieso niet worden nagekomen

¹¹ “(1) gezinsgericht, (2) rechtsbeschermend en transparant, (3) eenvoudig en (4) lerend (zie bijlage 3)”

en gehandhaafd? Waarom worden de Ketenpartners thans niet gedwongen om deze verdragen na te leven?

6. Tevens bevat het Toekomstscenario een aantal luchtballonnen (gevuld met licht ontvlambaar gas). Zo vinden de opstellers het aanbevelenswaardig om “te onderzoeken of, en zo ja onder welke voorwaarden straf-, bestuursrechtelijke en civiele zaken gecombineerd kunnen worden.” en “Dit toekomstscenario zet in op vereenvoudiging en harmonisatie van wetgeving”. De jeugdwet dateert van 2015, en de WMCZ 2018 is pas op 1 juli 2020 in werking getreden, en dan gaan we nú nadenken over harmonisatie? Ook gaan de opstellers ervan uit, dat (het vaste gezicht van) de thans reeds bestaande Lokale Teams² “basiskennis [hebben] over jeugd- en volwassenproblematiek, hulp, bestaanszekerheid, voorschoolse voorzieningen, onderwijs, huisvesting en vrouwenopvang.” De huidige gezinsvoogd (met eveneens een uitsluitend coördinerende rol³) is qua kennis al zwaar overbelast met basiskennis over jeugdzorg⁴, maar het vaste gezicht van het Lokale Team heeft plotseling basiskennis op nog eens zeven andere terreinen? Waar halen de opstellers van het Toekomstscenario deze super professional plotseling vandaan?
7. Volgens de opstellers behouden de “gemeenten de huidige verantwoordelijkheden in de zorg en ondersteuning aan inwoners”. De meeste gemeenten hebben de volledige verantwoordelijkheid (coördinatie, toezicht, certificering, controle en uitvoering) met betrekking tot jeugdzorg uitbesteed om maar vooral elke (eigen)verantwoordelijkheid te ontduiken. De meeste gemeenten zijn het overzicht en de controle op jeugdzorg helemaal kwijt.
8. Mevrouw Kruijthof, bestuurslid van Jeugdzorg Nederland, is van mening dat “*de hoge werkdruk en de overmaat aan zware zaken*” het probleem zijn, èn dat dit kan worden opgelost met (nog) meer geld⁵. Wij zijn het daar niet mee eens. Jeugdzorg heeft te weinig, voldoende (academisch) opgeleide professionals en gezinsvoogden in verhouding tot het aantal onder jeugdzorg vallende kinderen. Dit komt in de eerste plaats, doordat het verdienmodel van de Ketenpartners de actieve werving van nieuwe “cliënten” op een ongezonde wijze stimuleert⁶. Daarnaast hebben de Ketenpartners markten aangeboord van gezinnen die helemaal niet thuis horen onder jeugdzorg, Zo worden de kinderen van bijna elke vechtscheiding onder jeugdzorg getrokken, met als motivatie dat de vechtscheiding eigenlijk al per definitie een (potentiële) bedreiging van de ontwikkeling van kinderen is. Ook de vele gevallen van ouderverstoting komen vaak onnodig onder jeugdzorg. Indien internationale verdragen inderdaad prevaleren, dan hebben kinderen recht op gelijke omgang met beide ouders. Als zodanig moet dit recht van kinderen gewoon via de rechter kunnen worden afgedwongen. Adequaat Feitenonderzoek (“AFO”) kan ervoor zorgen dat gezinnen in de juiste categorie worden ingedeeld en als zodanig worden behandeld.
9. Niet geheel tot onze verbazing poogt de kwartiermaker ook d.m.v. dit Toekomstscenario de basis van de cliënteel van de Ketenpartners te verbreden, van jeugdzorg naar “gezinsbescherming”. Opvallend is, dat ze niet benoemt wat dan precies bedoeld wordt met de term “gezin”, maar ook dat niet wordt aangegeven wat moet worden beschermd. Is hier sprake van onge-

² “Met het Lokaal Team wordt de bestaande infrastructuur binnen gemeenten bedoeld”, par. 1.2.1. Toekomstscenario.

³ Artikel 3.2.2 JW: “Een gecertificeerde instelling biedt geen jeugdhulp aan.”

⁴ Zie o.a. de Position Paper van kinder- en jeugdpsychiater Peter Dijkshoorn: “*De armoedige kwaliteit van de verklarende analyses in de jeugdhulp zegt natuurlijk ook iets van hoe wij onze professionals opleiden. Het maken van een verklarende analyse vraagt heel veel basiskennis en -vaardigheden.*”, en “*In de Nederlandse jeugdhulp en ook in het beschermingsdomein is de ambitie om beter te willen worden heel beperkt.*”, zie <https://www.rsj.nl/documenten/publicaties/2021/05/21/position-papers-toekomstscenario-kind--en-gezinsbescherming>, RSJ Position Papers, 6-12-2021

⁵ https://www.ftm.nl/artikelen/leuren-met-kinderen-jeugdbescherming?utm_source=nieuwsbrief&utm_medium=email&utm_campaign=ZondagKruithof

⁶ Zie o.a. de talloze “voorlichtingspotjes” over huiselijk geweld: bijv. <https://www.ikvermoedhuiselijkgeweld.nl/> en <https://www.opvang.nl/site/item/overheids campagne-een-veilig-thuis-daar-maak-je-je-toch-sterk-voor>.

wenste staatinmenging of gewoon het zoeken naar nieuwe inkomstenbronnen voor de Ketenpartners?

10. Op 5 juni 2021 constateerde Follow the Money inderdaad een ongekende uittocht van jeugd-zorgmedewerkers: “Tussen 2015 en 2019 verlieten meer dan vijfduizend medewerkers de veertien jeugdbeschermingsorganisaties. In 2019 keerde bijna een vijfde van het personeel de jeugdbescherming de rug toe, en zat 6,9 procent ziek thuis. Honderden kinderen blijven zo verstoken van hulp. Het systeem staat op klappen”⁷. Dit is echter meer de schuld van slecht beleid bij de Ketenpartners en de bestuurscultuur bij de landelijke politiek. Deze twee stimuleren, dat jeugdzorgmedewerkers massaal weg gaan bij de instellingen, maar zich vervolgens voor veel meer geld laten inhuren als ZZP-er of via detacheringsbureautjes. Volgens Follow the Money kost een ervaren jeugdzorgmedewerker in loondienst 60.000 euro, maar betaalt een GI voor het extern inhuren van exact dezelfde medewerker tot wel een ton per jaar⁸. Wie is hier dan Gekke Henkie?
11. Een andere grote groep jeugdzorgmedewerkers maakt gebruik van een andere kwalijke trend: jeugdzorgmedewerkers mogen op commerciële basis “gezinshuizen” gaan exploiteren, en krijgen daarvoor exorbitant hoge vergoedingen: € 3000 – € 4500 per maand per kind. De kwaliteit zou zijn gegarandeerd doordat ten minste één van de gezinshuisouders SKJ-gekwalificeerd is, en het aantal opgenomen pleegkinderen beperkt moet zijn tot zes. In de praktijk worden deze vereisten niet al te serieus genomen. In Cadier en Keer zit al langere tijd een gezinshuis waarvan pas recent één van de gezinshuisouders SKJ-gekwalificeerd is, terwijl het gezinshuis al langere tijd elf pleegkinderen heeft toegewezen gekregen. Dat is een jaarlijkse “vergoeding” van tussen de € 400.000 en € 600.000. Dit is gewoon “big business”!
12. Ook de samenvoeging van de diverse Ketenpartners lijkt meer ingegeven door potentiële kosten besparingen voor de (rijks- en/of lokale-) overheid en/of winstmaximalisatie door de Ketenpartners, dan kwaliteit verhoging van jeugdzorg. Sterker nog: de mogelijke synergieën van een samenvoeging worden exponentieel overtroffen door de gevaren van een gecombineerde tunnelvisie van één superorganisatie en een verdere toename van rechtsongelijkheid voor gezinnen⁹. Daar komt nog bij dat de “totstandkoming van Regionale Veiligheidsteams onder decentrale aansturing” meer lijkt op een “beter ten halve verder dwalen, dan tijdig omdraaien”. Als dit een halve bekentenis is, van de niet geslaagde decentralisatie, kom dan bij een “toekomstvisie” met een landelijke veiligheidsteam onder centrale aansturing. Dat zou duidelijk zijn en een stap in de goede richting.
13. Het SamenwerkingsVerband ziet ook geen heil in het combineren van “straf-, bestuursrechtelijke en civiele zaken”. Deze juridische specialisaties op de universiteiten zijn er niet voor niets, en de huidige kinderrechtters lijken reeds voldoende moeite te hebben met het uitvoeren van de jeugdwet en rechtsreeks daaraan gelieerde wetten en verdragen. Er zou meer voor pleiten, dat kinderrechtters grotere kennis vergaren over kinderrechten die voortvloeien uit internationale verdragen.
14. Ook pleiten de opstellers voor “*één toezichthouder op landelijk niveau verantwoordelijk voor het toezicht op de publieke rechtsvorm waaronder de Regionale Veiligheidsteams vallen. Deze*

⁷ https://www.ftm.nl/artikelen/uittocht-jeugdbeschermers?utm_source=nieuwsbrief&utm_medium=email&utm_campaign=JeugdbeschermersProject

⁸ https://www.ftm.nl/artikelen/uittocht-jeugdbeschermers?utm_source=nieuwsbrief&utm_medium=email&utm_campaign=JeugdbeschermersProject

⁹ mr dr Joost Huijer vat dit in zijn position paper als volgt samen: “Daarnaast is het zorgelijk dat de nadruk vanuit het Rijk te eenzijdig lijkt te liggen op het vereenvoudigen en efficiënter maken van het systeem. Hoewel ook het belang van voldoende rechtswaarborgen tegen ongerechtvaardigd overheidsingrijpen kort wordt genoemd, zouden verschillende van de voorgestelde oplossingsrichtingen risico’s opleveren voor de zorgvuldigheid en onafhankelijkheid van de besluitvorming in jeugdbeschermingszaken”, zie <https://www.rsj.nl/documenten/publicaties/2021/05/21/position-papers-toekomstscenario-kind-en-gezinsbescherming>, RSJ Position Papers, 6-12-2021

toezichthouder werkt bij voorkeur met een bij ministeriële regeling vastgelegd uniform en procesmatig normenkader, dat wordt ontwikkeld in samenwerking met relevante partijen op lokaal, regionaal en nationaal niveau.” Hierbij lijken zij te vergeten, dat we op dit moment een dergelijk landelijk “Normenkader” hebben voor de Gecertificeerde Instellingen, waarbij tussen januari 2019 en juni 2021 bij Bureau Jeugdzorg Limburg gebleken is hoe slecht dit systeem functioneert: paragraaf xxx hieronder. Helaas weigeren de Ketenpartners en de opstellers van dit toekomstscenario hiervan kennis te nemen, en daaruit lessen te trekken.

15. Wij zijn het, met slechts een correctie, volmondig eens met de aanbevelingen (?) onder sectie 2.1.2: “Rechtsbeschermend en transparant”. Wij van namelijk van mening, dat zodra een gedwongen maatregel wordt overwogen altijd rechtsbijstand beschikbaar moet worden gesteld, en wel op kosten van het Rijk. Zoals hierboven echter gesteld, staat ook dit “basisprincipe” haaks op de thans heersende praktijk. Op dit moment hebben wij nog weinig vertrouwen dat dit basisprincipe zelfs op middellange termijn kan worden gerealiseerd. Te veel (cultuur)veranderingen zijn noodzakelijk om dit te realiseren.
16. Ook onderschrijven wij het vierde kernelement voor een goed jeugdbeschermingsstelsel zoals verwoord door de Landelijke Cliëntenraden in de Position Papers van de RSJ: “De overheid houdt zich aan de beginselen van behoorlijk bestuur”.
17. De beschrijving van de Routekaart aan het begin van hoofdstuk 3 (*“Professionals moeten nu Met andere woorden, voor alle spelers in dit veld is werk aan de winkel: elkaar helpen om samen anders te gaan werken, over de eigen schaduw heen te stappen, cultuurveranderingen durven aangaan en de blik op het toekomstbeeld te houden.”*) is veelzeggend: op dit moment staat jeugdzorg op klappen, alles moet anders en zelfs een “cultuurverandering” is noodzakelijk. Dit Toekomstscenario lijkt uitsluitend geschreven om de tientallen (zo niet honderden) nu reeds bij dit project betrokken ZZP-ers voor ruim 10 jaar werk te garanderen, waarbij het op geen enkele wijze ooit de bedoeling is om voor gezinnen waarneembare verbeteringen te bewerkstelligen. De kwartiermaker van dit project was tussen juli 2015 en september 2017 werkzaam voor het Ministerie van J&V, en daarna anderhalf jaar bij Veilig Thuis Gelderland Zuid. Eind 2018 heeft ze haar eigen eenmanszaak opgericht¹⁰ om leiding te geven aan de uitvoering van het officiële Actieplan Verbetering Feitenonderzoek. Zoals blijkt uit de tussenevaluatie van april 2020 door DSP¹¹, is hiervan vrijwel niets terecht gekomen¹². Ook het onderhavige project is tot mislukken gedoemd. Dit komt niet in de laatste plaats doordat de kwartiermaker zelf diep geworteld is in de bestaande bestuurscultuur op de relevante ministeries en de bedrijfscultuur van de Ketenpartners. Als zodanig is zij wars van elke participatie door echte oudervertegenwoordigers. De afgelopen vier jaar zijn door diverse instellingen en organisaties focusgroepen, regiobijeenkomsten en congressen georganiseerd om (zogenaamd) de wensen van ouders en jeugdigen in kaart te brengen. Ondanks alle input van vele ouders, jeugdigen, en echte oudervertegenwoordigers is hun stem echter altijd genegeerd¹³. Het concept beleidsplan doet ons vrezen dat dit ook nu weer zal gebeuren.

¹⁰ “Helmich Interim en Advies BV”, <https://www.willeminhhelmich.nl>

¹¹ <https://www.wodc.nl/actueel/nieuws/2020/06/02/tussenevaluatie-actieplan-feitenonderzoek-in-de-jeugdbeschermingsketen>

¹² Deze conclusie wordt mede onderschreven door mr dr Joost Huijer: “Over het feitenonderzoek in jeugdbeschermingszaken is veel gediscussieerd de afgelopen jaren en de wetgever heeft op verschillende manieren getracht de notie van waarheidsvinding steviger te verankeren. Dit heeft echter niet geleid tot wezenlijke veranderingen”, zie <https://www.rsj.nl/documenten/publicaties/2021/05/21/position-papers-toekomstscenario-kind--en-gezinsbescherming>, RSJ Position Papers, 6-12-2021

¹³ Zie o.a (1) de focusgroepen, regio bijeenkomsten en het landelijk congres georganiseerd door het LOC in 2017/2018 tijdens het project Waarheidsvinding, die uiteindelijk geleid hebben tot het officiële Actieplan Verbetering Feitenonderzoek (oktober 2018), en (2) de 2019 focusgroepen van mevrouw Rijbroek/NJI, die geresulteerd hebben in het rapport “Samen werken aan feitenonderzoek, een studie naar verbeterpunten voor participatie, kwaliteit van feitenonderzoek en rapportage”: de reacties van de participerende ouders en jeugdigen

18. Na decennia van klachten, focusgroepen, regiobijeenkomsten en congressen hebben ouders en jeugdigen geen behoefte meer aan de voorgestelde fase 0 (“Voorbereiding en start”), fase 1 (“Beproeven en ontwikkelen”), en fase 2 (“Evaluatie en besluitvorming”). Ouders en jeugdigen hebben geen belang bij lange termijn schetsen van een utopisch plaatje dat uiteindelijk een fata morgana zal blijken te zijn. Ouders en jeugdigen willen dat hele praktische en broodnodige verbeteringen de komende twee jaar nu eens eindelijk worden uitgevoerd.

Geen luchtkastelen maar praktische verbeteringen

19. Vanaf april 2018 hebben vijf Landelijke stichtingen van oudervertegenwoordigers zich verenigd in het SamenwerkingsVerband van Ouders met Jeugd (hierna “het SWV”). Wij hebben de leden van de Tweede Kamer en de Ministeries van J&V en VWS regelmatig en systematisch op de hoogte gesteld van de wantoestanden binnen de jeugdzorg. In deze brief vatten we onze bevindingen kort samen, in de hoop binnen de nieuwe bestuurscultuur daadwerkelijk te kunnen streven naar oplossingen. De volgende pijnpunten behoeven een spoedige correctie en kunnen alle binnen twee jaar worden doorgevoerd.

Gebrek aan adequaat feitenonderzoek

20. De poging in december 2013 van de kinderombudsman om adequaat feitenonderzoek op te leggen aan de Ketenpartners, is mislukt door slechte wetgeving en tegenwerking door de Ketenpartners (inclusief het LOC). Ten eerste heeft de wetgever, ter codificatie van de adviezen van ombudsman Dullaert, in 2015 een vaag artikel 3.3 van de Jeugdwet geïntroduceerd:

“De raad voor de kindbescherming en de gecertificeerde instelling zijn verplicht in rapportages of verzoekschriften de van belang zijnde feiten volledig en naar waarheid aan te voeren.”

21. De rechterlijk macht schijnt deze bepaling te lezen als een wetsfictie, waarbij zij er in eerste instantie van uit moeten gaan, dat de Raad en de GIs professionele organisaties zijn die in hun rapportages de volledige waarheid spreken. Het is echter onmogelijk dat de Raad en de GIs de volledige waarheid rapporteren, omdat uit niets blijkt dat ze op enigerlei wijze aan adequaat feitenonderzoek doen. Sterker nog: vrijwel alle jeugdzorgmedewerkers verklaren zelfs via hun advocaat in tuchtrecht procedures dat “feitenonderzoek” niet tot hun takenpakket behoort.
22. De Raad en de GIs zien artikel 3.3 Jeugdwet min of meer als een officieel compliment over hoe goed ze hun werk doen: wij rapporteren gewoonweg altijd de volledige waarheid, maar vraag ons dan niet “hoe” we dat klaarkrijgen zonder het verrichten van adequaat feitenonderzoek.
23. Het SWV vraagt de wetgevende macht al ruim vijf jaar tevergeefs om dit artikel te verduidelijken. Begin april heeft de rechtbank Maastricht een Bekrachtiging Schriftelijke Aanwijzing uitgesproken (met een dwangsom van € 500,00 per dag) die voornamelijk berust op een “Evaluatieverslag OTS” van 18 pagina’s met daarin 33 bewezen onwaarheden. Dit was aanleiding voor de cliëntenraad van BJL om een gesprek aan te vragen met de President van de Rechtbank Limburg. Dit gesprek heeft reeds plaatsgevonden op 10 mei. Tevens zal de vader, gesteund door de ondertekenaars van deze brief, “Cassatie in belang der Wet” aantekenen.

NOOT: de Schriftelijke Aanwijzing en de Bekrachtiging waren dermate absurd, dat dezelfde rechtbank op 28 mei de betreffende OTS *niet* heeft verlengd, en de OTS dus verloopt nog voordat een aanvang kan worden gemaakt met de uitvoering van de Schriftelijke Aanwijzing.

24. Wij vragen de Tweede Kamer nogmaals om dit uitermate onduidelijke wetsartikel zo spoedig mogelijke te verduidelijken. Een suggestie zou kunnen zijn:

“De raad voor de kindbescherming en de gecertificeerde instelling zijn verplicht in rapportages of verzoekschriften de van belang zijnde feiten volledig en naar waarheid aan

te voeren, gebaseerd op adequaat feitenonderzoek uitgevoerd door een daartoe gekwalificeerde professional."

Bij voorkeur zou op niet nakoming van deze (dubbele) verplichting een sanctie moeten staan. Ten eerste jegens de jeugdzorgprofessional voor het niet uitvoeren van AFO, en ten tweede jegens de instelling voor het aanleveren van rapportages en/of verzoekschriften die niet alle van belang zijnde feiten volledig en naar waarheid bevatten. Het is tenslotte de verantwoordelijkheid van de instellingen om procedures op te stellen om ervoor te zorgen dat aan deze wettelijke verplichting wordt voldaan, en waardoor hun SKJ-gekwalificeerde medewerkers weten wanneer feitenonderzoek voldoende ("adequaat") is uitgevoerd.

Gesubsidieerde schijnvertegenwoordiging door het LOC

25. Het LOC wordt sinds 2013 met tonnen per jaar gesubsidieerd door verschillende ministeries om overleg en kennisuitwisseling tussen cliëntenraden te faciliteren. Echter, i.t.t. de subsidie aanvragen heeft het LOC hieraan nooit voldaan. Zo heeft het LOC tijdens het Waarheidsvindings project (tussen 2016 en 2018) de belangen van ouders en jeugdigen verkwanseld in ruil voor toezeggingen van toekomstige subsidies. Als gevolg is in oktober 2018 een Actieplan Verbetering Feitenonderzoek door de Tweede Kamer aangenomen, dat op geen enkele wijze tegenmoet komt aan de pleidooien van ouders en jeugdigen tot verbetering van feitenonderzoek. Twee jaar na datum is het resultaat van de uitvoering van dit Actieplan dan ook uitermate bedroevend: zie paragraaf 17 hierboven. Het is dan ook ironisch, zuur en pijnlijk als het LOC in "haar reactie" op het Toekomstscenario schrijft: *"Cliëntenraden zouden graag zien dat er in de toekomst een beter onderscheid wordt gemaakt tussen meningen, feiten en visies van betrokken professionals."*
26. Het LOC behartigt in werkelijkheid uitsluitend de belangen van een grote groep ZZP-ers en zogenaamd "onafhankelijke" voorzitters. Dit is alleen mogelijk doordat het LOC weigert om aan te geven welke cliëntenraden ze vertegenwoordigt, en de instellingen weigeren om transparant te zijn over de identiteit van de leden van hun cliëntenraden. Op misleidende wijze begint het LOC haar commentaar op het onderhavige Toekomstscenario dan ook als volgt:

*"Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming
Een reactie vanuit cliëntenraden"*

Helaas is hun commentaar door niemand ondertekend, en vermeldt het memo ook niet welke cliëntenraden deze "reactie" daadwerkelijk onderschrijven. Dit is volledig in de huisstijl van het LOC. Wij noemen dit schijnvertegenwoordiging. De ZZP-ers van het LOC eindigen hun reactie dan ook (zoals altijd), met het zichzelf namens niet genoemde cliëntenraden toeschrijven van een vervolgopdracht: *"Cliëntenraden hebben aan LOC gevraagd de krachten van cliëntenraden te bundelen"*. Niets is echter minder waar.

27. De kwalijke rol die het LOC de afgelopen zeven jaar gespeeld heeft, zal op korte termijn gepubliceerd worden in een open brief aan het eenhoofdig bestuur van de Stichting LOC
28. Wij onderschrijven dus ook volmondig het tweede kernelement voor een goed jeugdbeschermingsstelsel zoals beschreven in de Position Paper van de Landelijke Cliëntenraad (LCR)¹⁴: *"Geef ouders en kinderen een formele plek in wetgeving, beleid en uitvoering"*, met die toevoeging, dat het afgelopen moet zijn met schijnvertegenwoordiging door het LOC.

Slechte wetgeving (bijv. 3.3 en 7.3.8 JW) en decentralisatie

29. Op 15 januari 2021 heeft het SWV al een brief geschreven naar de Tweede Kamer over *"Wettelijke regelingen die gezinnen kapot maken"*. Naast het hierboven reeds genoemde

¹⁴ Zie <https://www.rsj.nl/documenten/publicaties/2021/05/21/position-papers-toekomstscenario-kind--en-gezinsbescherming>, RSJ Position Papers, 6-12-2021

artikel 3.3 Jeugdwet hebben wij o.a. gewezen op artikel 7.3.8. Jeugdwet. Deze wettelijke bepaling geeft aan elke individuele “jeugdhulpverlener” volledige autonomie om met totale willekeur te bepalen wat er al dan niet in het dossier komt. Gerechtelijke uitspraken bevestigen deze interpretatie van artikel 7.3.8. Bij klachtenprocedures krijgen jeugdhulpverleners dus ten minste vier weken de tijd om het dossier te zuiveren van alle voor hen belastende documenten. Wij kunnen hier overduidelijke voorbeelden en bewijs voor overleggen.

30. Hun werkgevers hebben dit een paar jaar geleden zelfs geïnstitutionaliseerd in hun procedures door landelijk “contactjournaals” te vervangen door “logboeken”. In de huidige logboeken staan nietszeggende samenvattingen van hetgeen in het dossier zou moeten zitten. Hierdoor zijn beslissingen van de Raad en de GIs dus niet transparant en niet navolgbaar. Deze wetsgeschiedenis en procedurele verankering staat dus haaks op hetgeen de opstellers van het Toekomstscenario (pretenderen te) propaganderen: *“Professionals van de Raad voor de Kinderbescherming, de Gecertificeerde Instellingen en Veilig Thuis worden samengebracht in Regionale Veiligheidsteams. De professionals in deze veiligheidsteams krijgen dezelfde kerntaken, er worden tegenspraak en checks and balances georganiseerd, zodat wordt voorkomen dat er ongefundeerde beslissingen worden genomen en de handelwijze voor het gezin niet transparant.”* Jammer genoeg voor ouders en jeugdigen, maar gelukkig voor de Ketenpartners, staat deze stap voorwaarts pas gepland in fase 1, en vindt de “Landelijk implementeren en verankeren.” pas plaats in fase 4: dus over 5 tot 10 jaar. Voor ouders is dit volstrekt onacceptabel.
31. Wij vragen de politiek om, conform de “nieuwe bestuurscultuur” binnen enkele maanden (en in samenspraak met echte ouderorganisaties, en dus expliciet niet met het LOC) te komen tot verplichte richtlijnen over hetgeen in dossiers moet worden opgenomen. Wij zijn bereid concrete voorstellen te doen.

Schijnveiligheid (door zgn “certificering”) en gebrek aan toezicht en controle

32. De opstellers van het Toekomstscenario bepleiten het opstellen van een “Normenkader” voor toezicht op de Regionale Veiligheidsteams. Dit systeem bestaat echter reeds voor de GIs, maar werkt niet. In januari 2019 constateerde het Keurmerkinstituut BV een “kritisch feit” bij BJL met betrekking tot “cliëntparticipatie”. Hierdoor dreigde BJL haar certificering te verliezen. In januari 2020 kon de cliëntenraad van BJL aantonen dat de situatie uitsluitend was verslechterd door toedoen van het eenhoofdige bestuur, maar was het kritisch feit plotseling als sneeuw voor de zon verdwenen. Nadat de bestuurder de cliëntenraad op 22 mei 2020 op onrechtmatige wijze had ontbonden, moest de cliëntenraad dit middels een kort geding ongedaan maken. Vervolgens heeft de cliëntenraad op 13 oktober 2020 een klacht ingediend bij de Raad van Accreditatie tegen het KMI. De Raad heeft op dit moment nog steeds geen verzoek om nadere informatie ingediend bij de cliëntenraad en/of de cliëntenraad gehoord. Tot op de dag van vandaag heeft de Raad niet beslist op de klacht. Nog sterker: op 1 april 2021 heeft de cliëntenraad de auditor van het KMI nogmaals gewezen op de verdere verslechtering van “cliëntparticipatie” bij BJL, doordat de bestuurder zich niet houdt aan zijn wettelijke verplichtingen tot ondersteuning van de cliëntenraad, en handelt in strijd met het bestaande “Normenkader” voor GIs. Ondanks het feit dat de audit op 1 april 2021 is afgesloten heeft het KMI tot op de dag van vandaag niet beslist of BJL haar certificering mag doorvoeren. Op 29 april heeft de Ondernemingskamer van het Hof Amsterdam beslist, dat de bestuurder van BJL op 1 januari 2021 eveneens op onrechtmatige wijze geprobeerd heeft een nieuwe medezeggenschapsregeling aan de cliëntenraad op te dringen. Ondanks het feit dat de cliëntenraad het KMI ook van dit onrechtmatige handelen van de bestuurder jegens de cliëntenraad op de hoogte heeft gesteld, heeft het KMI nog steeds geen beslissing genomen over de certificering van BJL. Cliënten kunnen aldus slechts concluderen dat het Normenkader, het KMI en de Raad van Accreditatie (allemaal onder de controle van het Ministerie van Justitie en Veiligheid) niet naar behoren functioneren. Dit roept de vraag op: welke toekomstvisie wordt hier door de opstellers gepropagandeerd?

33. Wij adviseren het Ministerie van J&V om met echte ouderorganisaties (en dus niet meer met het LOC) in overleg te gaan over verbetering van het bestaande Normenkader, waardoor cliënten en gemeenten weer vertrouwen kunnen putten uit het gegeven dat een bepaalde instelling “gecertificeerd” is.

Gebrek aan objectief klachtrecht

34. In 2019 heeft het SWV uitvoerige feedback gegeven aan het SKJ over de onvrede die onder ouders en jeugdigen leeft, met betrekking tot de partijdigheid van het tuchtcollege van de Stichting Kwaliteitsregister Jeugd. Het is de “slager die zijn eigen vlees mag keuren”, en de daarvoor geldende procedure regels in extremus heeft afgestemd op de bevooroordeelde van de Beklaagde. Zo worden ouders en jeugdigen na het indienen van een klacht geconfronteerd met een commissie met daarin drie “beroepsgenoten” (lees: “collega’s”), en twee (onpartijdige) juristen. Echter, deze juristen hebben vaak nauwe banden met instellingen waarbij jeugdzorgmedewerkers werken, en/of werken bij dergelijke instellingen (als jurist) in dienstverband. Met andere woorden: de commissie bestaat voor drie-vijfde uit (bevriende) collega’s en twee juristen die in het dagelijkse leven fulltime jeugdzorginstellingen en/of jeugdzorgmedewerkers verdedigen tegen klachten.
35. Aangezien ouders door slechte wetgeving (zie hierboven leesparagraaf 24 e.v.) bij de rechter reeds benadeeld worden, zelfs bij (dreigende) gedwongen jeugdzorgmaatregelen geen recht hebben op gratis rechtsbijstand, en ook niet kunnen terugvallen op onafhankelijk klachtrecht, vragen wij de wetgever om met spoed de rechtspositie van ouders en jeugdigen te verbeteren. Op dit moment zijn ouders en jeugdigen even weerloos als de ouders die geleden hebben onder de toeslagen affaire. De in voorbereiding zijnde schadeclaims voortvloeiend uit de jeugdzorg-affaire zullen vele malen hoger zijn dan die onder de toeslagen-affaire, omdat de afgelopen decennia de rechten van ouders en jeugdigen systematisch door de rijksoverheid, de gemeenten en de jeugdzorginstellingen met voeten zijn getreden, waardoor tienduizenden gezinnen met kwetsbare kinderen zijn beschadigd en vermorzeld¹⁵.

Gebrek aan rechtszekerheid

36. Eindelijk lijkt het besef doorgedrongen, dat ouders en jeugdigen recht zouden moeten hebben op rechtsbescherming bij een (dreigende) gedwongen kindbeschermingsmaatregel. Dit is vreemd nu er de afgelopen jaren in extremis is bezuinigd op rechtsbijstand en de gang naar de rechter zoveel mogelijk is geblokkeerd¹⁶. Wij kunnen slechts hopen dat e.e.a. zo snel mogelijk zal worden gerealiseerd, maar zijn uitermate sceptisch gezien de lijn die de afgelopen jaren door de coalitie partijen in het kabinet is gevolgd.

Het verdienmodel van de Ketenpartners

37. Als gevolg van de doorgeslagen privatisering en marktwerking in de zorg, krijgen Ketenpartners betaald “per kind”. Hierdoor wordt hun financiële toekomst veilig gesteld door het maximaliseren van de formule: “aantal kinderen x prijs per kind”, en niet op grond van het aantal gevallen waarin ze de onveiligheid en/of de ontwikkelingsbedreiging bij kinderen kunnen opheffen. Deze perverse prikkel om kinderen te zien en behandelen als “handelsvoorraad” is het directe gevolg van de bestuurscultuur die de afgelopen tien jaar vanuit Den Haag aan de inwoners van Nederland is opgelegd.
38. Het verdienmodel wordt nog het beste zichtbaar als je kijkt naar de onderbouwing van de noodzaak tot het opleggen van Jeugdzorg. Kinder- en jeugdpsychiater Peter Dijkshoorn verwoordt het in zijn position paper nog het beste:

¹⁵ Zie o.a. het verbijsterende verhaal van Eddy Smid (40) uit Oosterwolde: <https://frieschdagblad.nl/regio/Als-ouder-en-kind-elkaar-niet-meer-mogen-zien-26879358.html>. Er zijn duizenden van dit soort verhalen.

¹⁶ Zie o.a. de wijze waarop de WMCZ 2018 de gang naar de rechter door cliëntenraden heeft vervangen door een voor ouders en jeugdigen ondoorzichtige procedure bij een “commissie van vertrouwenslieden”.

“Uit onderzoek weten we dat kinderen in zorg aan het eind van de keten in meer dan 90% van de gevallen geen degelijke verklarende analyse hebben. Vanuit datzelfde onderzoek weten we ook dat die kinderen en hun gezinnen ook in de route daaraan voorafgaand zo’n analyse niet kregen. We zijn daar gewoon heel slecht in. Dat leidt tot schade voor kinderen en gezinnen, slechte zorg, nodeloos hoge uitgaven en dus soms tot inschakelen van het “beschermingsdomein”. Dit domein anders inrichten, maar niks aan de kwaliteit van zorg daaraan voorafgaand doen, is water naar de zee dragen.”¹⁷

Goedgelovig Staatsomroep: NOS – 191103;

39. Op 3 november 2019 kwam het “acht-uur-journaal” met het verhaal van de sterke toename van agressie, intimidatie en geweld van ouders tegen jeugdzorgmedewerkers. Dit zou blijken uit een open brief van de gezamenlijke GI’s aan Minister Dekker. Het SWV is op constructieve wijze in gesprek gegaan met de gezamenlijke GI’s. Uit die gespreken bleek, dat hun verhaal nergens op was gebaseerd, èn dat de GI’s nooit de moeite nemen om bij ouders na te vragen waarop hun vermeende “agressie, intimidatie en geweld” is gebaseerd. Hierdoor weten we niet of eventueel sprake is van een “rechtvaardigingsgrond”. In het verhaal van Eddy Smid kun je je gerust afvragen, of dergelijke acties vanuit de vader te rechtvaardigen zijn.
40. Wij vragen de regering om Ketenpartners te verplichten om incidenten van “agressie, intimidatie en geweld” op neutrale wijze in kaart te brengen, waarbij ook het verhaal van de ouders naar waarheid moet worden vermeld. Daarna moet een neutraal en onafhankelijk orgaan maar bepalen wie schuldig was aan de vermeende activiteit(en): de dader of de provocateur.

Conclusie

41. Wij zijn van mening dat thans niet het moment is, om te filosoferen over toekomstscenarios. Na jarenlange debatten is het nu tijd om daadwerkelijk iets te doen aan de reeds vele malen door echte oudervertegenwoordigers benoemde pijnpunten in de jeugdzorg. Ook moet een einde komen aan de schijnvertegenwoordiging van ouders, jeugdigen en cliëntenraden door het LOC.

Hoogachtend,

mr Alfred Groenen MCL/MBA/MBI
Clavecymbelstraat 41, C-07
6217 CR Maastricht
06-83195349 / agroenen@gmail.com

Namens het SamenwerkingsVerband van Ouders met Jeugdzorg:

- Belangenvereniging IKZ, t.a.v. mevr [Vera Hooglugt](mailto:info@bvikz.nl) (voorz.), info@bvikz.nl;
- Coöperatie Ouderkracht voor 't Kind, mevr [D. v Doremalen](mailto:info@ouderkracht.nl), Weerdsingel OZ 31, 3514 AB Utrecht;
- Stichting KOG, t.a.v. secretariaat KOG, Koninginneweg 90, 2012 GR Haarlem, kog@upcmail.nl;
- Stichting Passage, dhr Sipke Baarsma, Muzenplein 113, Den Haag, passage@stichtingpassage.eu;
- Stichting Vader Kennis Centrum, [Peter Tromp](mailto:secretariaat@vaderkenniscentrum.nl), secretariaat@vaderkenniscentrum.nl

¹⁷ Zie <https://www.rsj.nl/documenten/publicaties/2021/05/21/position-papers-toekomstscenario-kind--en-gezinsbescherming>